Bestuursvoorstel AB Recreatieschap Spaarnwoude

Datum vergadering	
Adviescommissie	23 maart 2020 schriftelijk
Dagelijks bestuur	16 april 2020
Algemeen bestuur	**7 mei 2020**

Onderwerp
Vaststelling visie Spaarnwoude Park 2040

Kernboodschap
Op advies van de Randstedelijke Rekenkamer stelt het recreatieschap een lange termijnvisie op. Het hoofddoel van de visie is doorgroeien van recreatiegebied Spaarnwoude tot een veelzijdig en duurzaam Spaarnwoude Park 2040. Op 17 oktober 2019 gaf het algemeen bestuur de conceptvisie vrij voor zienswijzen. Er zijn in totaal 12 zienswijzen binnengekomen, die in de Nota van Beantwoording staan. De zienswijzen hebben geleid tot aanscherping van de visie op het gebied van groeidoelen, landbouw, balans natuur en recreatie, bewonersbelangen en de uitvoering, met specifiek aandacht voor het vervolg van de participatie. De visie is de basis voor het gelijktijdig opstellen van een haalbaar en uitvoerbaar programmaplan inclusief investeringsvoorstel voor de realisatie van Spaarnwoude Park.

Het algemeen bestuur besluit
1. In te stemmen met het vaststellen van de visie Spaarnwoude Park 2040 met als belangrijkste punten: a) de vier pijlers voor veranderingen uit de doelenboom; i. Verrassender landschap ii. Betere verbindingen iii. Wervende activiteiten iv. Bredere sociale betrokkenheid b) de daaruit voortvloeiende ontwikkellijnen, te weten; i. Behoud, ontwikkeling en verbinding van de open landschappen en historische landschapslijnen als drager voor de ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden ii. Verbindingen met de steden iii. Zonering van gebieden waar meer activiteiten komen en waar het rustig blijft; intensivering van activiteiten vindt plaats in vijf ontvangstgebieden 2. Kennis te nemen van de 12 ontvangen zienswijzen 3. In te stemmen met de Nota van Beantwoording en de wijze waarop de zienswijzen al dan niet verwerkt zijn in de visie Spaarnwoude Park 2040 4. Kennis te nemen van de totale proceskosten.

Bestuurlijke achtergrond
▪ AB 12 december 2019: kennis nemen van concept uitvoeringsprogramma 2020 – 2025 visie Spaarnwoude Park 2040 ▪ AB 12 december 2019: kennis nemen van proces en aanpassingen uitvoeringsparagraaf ▪ AB 17 oktober 2019: vrijgave van conceptvisie Spaarnwoude Park 2040 voor zienswijzen ▪ AB 11 juli 2019: vrijgave van de conceptvisie Spaarnwoude Park op hoofdlijnen voor een oordeels- en besluitvormende bijeenkomst met raden- en Statenleden *(nb. deze bijeenkomst ging niet door vanwege te beperkt aantal aanmeldingen)* ▪ AB 9 mei 2019: richtinggevend kennisnemen van de conceptvisie Spaarnwoude Park 2040

Onderbouwing besluit

Ad 1,2 en 3 Instemmen vaststellen visie en Nota van Beantwoording

In het AB van 17 oktober werd de conceptvisie inclusief uitvoeringsparagraaf voorgelegd voor vrijgave voor zienswijzen door raden en Staten. Besloten is toen de uitvoeringsparagraaf, die een globale indicatie betrof van kosten en opbrengsten van de visie vanuit meerdere scenario's, van een opleg-notitie te voorzien. Op 3 december is besloten door de voorzitter en vicevoorzitter de uitvoerings-paragraaf niet mee te zenden voor zienswijzen, omdat de scenario's een te grote range van financiële consequenties met zich meebrachten, en daarmee te weinig duidelijkheid voor raden en Staten.

Gedurende de zienswijzeperiode van 16 weken heeft het bestuur de raden en Staten aangeboden ´een rondje langs de velden´ te doen voor presentatie/toelichting, bijvoorbeeld als onderdeel van een commissievergadering of vergadering van gelijke strekking. Hier hebben Velsen, Haarlemmermeer, Amsterdam stadsdeelcommissie Nieuw-West en de provincie, commissie Landbouw, Natuur en Gezondheid, gebruik van gemaakt. Daarnaast stelde het recreatieschap belangstellenden voor de periode van 27 oktober tot 31 december 2019 in de gelegenheid te reageren op de visie door publicatie op www.spaarnwoude.nl en een officiële bekendmaking op www.overheid.nl. Op basis van de Nota van Beantwoording stelt het AB de visie definitief vast.

De belangrijkste wijzigingen in de visie zijn:

- **Groei aantal bezoekers van 6 naar 9 miljoen geen doel meer op zich**

Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, wat onder meer leidt tot toenemend recreatief gebruik. De ambitie is om de extra bezoekers aan Spaarnwoude goed op te vangen, en niet per se groei als doel op zich neer te zetten. Ook is een hogere waardering van de bezoekers (in 2016 kreeg het gebied gemiddeld een 7,3) als succesfactor toegevoegd. Uit een hogere waardering blijkt veel meer een kwalitatieve dan kwantitatieve doelstelling.

- **Toekomstige positie landbouw**

Uit de zienswijzen blijkt bezorgdheid over de agrarische ontwikkeling van Dijkland, gezien de thematiek van natuurontwikkeling, vernatting en klimaatdoelen die in de visie beschreven staat, welke onverenigbaar lijkt met het agrarisch gebruik van het gebied. Grote delen van het open veenweide-gebied zijn aangewezen als NNN en richten zich vooral op weidevogelbeheer. Deze gronden hebben nu vaak nog een bestemming "Recreatie – agrarisch met waarden – Natuur en landschap". Op deze gronden focussen we op de optimalisering van de inrichting en het beheer ten behoeve van weide-vogels en natuurdoelen. Het **agrarisch gebruik** (agrarisch natuurbeheer) wordt hierop afgestemd en zal **geëxtensiveerd** worden. **Voor Dijkland valt daarmee onder 'historisch veen'**: koesteren en ontwikkelen van de uiterlijke kenmerken van het resterende veenweidelandschap.

- **Balans natuur en recreatie**

Uit een aantal ingediende zienswijzen blijkt bezorgdheid over de ontwikkeling van natuur en landschap in Spaarnwoude Park. Het eerste zorgpunt is of mogelijkheden tot uitbreiding van natuurwaarden voldoende zijn geborgd in de visie. Het tweede zorgpunt is over mogelijke effecten van verandering of uitbreiding van natuurwaarden op (verandering van) het landschap en v.v. Het derde zorgpunt is het eventuele effect van meer bezoekers en meer ruimte voor recreatie en toerisme op de kwaliteit van natuur en landschap.

Het **thema landschap** zet in op het vergroten van de kernwaarden van de verschillende landschappen. We willen meer natuur en cultuur halen uit de verschillende landschapstypen van Spaarnwoude. Door

diversificatie en uitvergroten van deze waarden onderscheiden de landschappen zich duidelijker en worden ze duidelijk leesbaar en aantrekkelijker.
In de **parkachtige omgevingen** van Oostenbroek/Buitenhuizen, Houtrak en Groene Weelde zetten we in op **gevarieerd beheer** met kruidenrijke bermen langs paden, op struweelvorming en een grotere diversiteit en gelaagdheid van de bosvakken.
Bij het **historische veenweidegebied** koesteren en ontwikkelen we de uiterlijke kenmerken van het resterende open landschap. Het gebied wordt waar mogelijk uitgebreid, ingericht en beheerd als **weidevogelkerngebied**. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de kwantitatieve en kwalitatieve opgave van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Voor de recreant zetten we in op het vergroten van de belevingswaarde van dit gebied.
De **Stelling van Amsterdam en het Oer-IJ** worden zichtbaarder in het landschap door cultuurhistorische doelen te koppelen aan natuur- en waterhuishoudkundige opgaven en door deze lijnen over de gehele lengte bereikbaar en beleefbaar te maken.
Met het Hoogheemraadschap wordt gewerkt aan de Kaderrichtlijn Water en wordt ingezet op zowel kwalitatieve als kwantitatieve waterdoelen. Denk hierbij aan plas-draszones en natuurvriendelijke oevers.

De visie stuurt aan op de verdere ontwikkeling van natuurwaarden en de verbinding tussen natuur-gebieden via bestaande lijnen in het gebied: dijken, waterlopen (w.o. ringdijk, trekvaart, zijkanalen), stelling van Amsterdam, bedding Oer-IJ en project groene AS (ecologische verbindingen tussen Spaarnwoude en Amstelland). Het recreatieschap ziet zich als uitvoeringsorganisatie voor de kwantitatieve en kwalitatieve opgave voor de NNN en zet daar ook actief op in middels opgaven voor Dijkland, De Stelling van Amsterdam en het Oer-IJ. Middels een ecologische Quick scan wordt (per deel-gebied) onderzocht welke inrichtings- en beheermaatregelen de ecologische waarden kunnen verhogen. Bij de verdere ontwikkeling van recreatieve ontvangstgebieden worden de, in het kader van de visie afgesproken, spelregels in acht genomen. Daarmee versterken ‘natuur inclusieve’ en onder-scheidende recreatieve ontwikkelingen de duurzame waarden van het gebied en worden ontwikkelingen ingebed in het natuur en landschap. In geval van ingrijpen in de NNN (wat we proberen te voorkomen) zorgen we voor compensatie die per saldo aantoonbaar beter is, zowel kwantitatief als kwalitatief. Op deze wijze bouwen we aan een robuuster en ecologisch waardevoller natuurnetwerk.

Omdat de visie is gericht op verdere ontwikkeling als natuurrijker én aantrekkelijker gebied zijn investeringen nodig. Vernieuwen, moderniseren en uitbreiden van intensieve recreatie komen **ten gunste van de bekostiging van meer natuur en voor het beheer ervan**. Groei van het aantal bezoekers is in feite geen doel op zich, Spaarnwoude heeft een regionaal afgesproken rol in de **spreiding van de recreatiedruk** in de MRA. Feit is dat het aantal inwoners in gemeenten rondom Spaarnwoude fors groeit.

Spaarnwoude heeft dus voor natuurontwikkeling geld nodig en gebruikt daar de inkomsten voor uit bestaande en een aantal nieuwe toeristisch-recreatieve functies. Geld wordt direct **terug geïnvesteerd**. Nieuwe inkomsten uit recreatie zijn een vliegwiel voor een aantrekkelijker gebied en meer kansen voor flora/fauna.

- **Aantal kerngebieden voor recreatie verrijkt met Groene Weelde**

Het oorspronkelijke aantal kerngebieden bedroeg vier. Dit is uitgebreid met de Groene Weelde voor een evenwichtige balans van ontvangstgebieden in Spaarnwoude.

- **Overnachtingen**

Als uitwerking van recreatie in de ‘kamers van activiteiten’, zijn een aantal uitgangspunten opgenomen over overnachten. Spaarnwoude streeft naar een **divers aanbod aan overnachtingen** en draagt daarmee bij aan spreiding van verblijfsaccommodaties over de MRA. Hotels zijn alleen passend in de kerngebieden

die goed (met OV) bereikbaar zijn; kleinschalige overnachtingen zijn wenselijk in het gehele gebied. Verder biedt het MRA ontwikkelkader verblijfsaccommodaties (bij meer dan 50 slaapplaatsen) een relevant toetsingskader. Initiatieven worden getoetst aan de hand van vijf aspecten: regio versterkend, meerwaarde in de markt, economisch haalbaar, draagvlak in de omgeving en duurzaamheid en sociaal ondernemen. Ingrediënten die ook in de algemene spelregels voor nieuwe initiatieven in Spaarnwoude gelden.

- **Belangen bewoners en een goed woon- en leefklimaat**

Participatie tot nu toe en spelregels
Gedurende het visietraject is op meerdere momenten participatie gevoerd en een **werkgroep** bijeen gekomen. In deze visie zijn hun denkwerk, ideeën en opmerkingen **opgehaald, afgewogen en (ten dele) verwerkt**. Dit krijgt een vervolg in het uitvoeringsprogramma. Waarbij nadrukkelijk ruimte is voor **verbreding** van de stakeholders **in een relevante samenstelling per project**. Hiervoor maken we een gebiedsgerichte aanpak.
Voor nieuwe initiatieven of doorontwikkeling van bestaande ondernemers gelden **spelregels**. Leefbaarheid voor bestaande bewoners is één van de spelregels waaraan getoetst wordt als er nieuwe initiatieven zijn. Naar aanleiding van de werkconferentie 'Speelruimte Spaarnwoude Park', waar bewoners, ondernemers en raadsleden aanwezig waren, zijn de concept spelregels getoetst voor nieuwe activiteiten (en bouwwerken). Dit heeft geleid tot een vereenvoudiging én aanvulling. Onder andere de **effecten voor het woon- en leefklimaat** zijn toegevoegd aan de spelregels: rekening houden met de leefbaarheid en bestaande bewoners, ondernemers en organisaties in het gebied.

Uitvoeringsprogramma
Het recreatieschap maakt separaat een uitvoeringsprogramma. Elk project kent zijn eigen stakeholders, die in beeld gebracht worden en uitgenodigd voor participatie. Hierdoor **varieert** per project het **omgevingsmanagement en stakeholderveld**. Bij elk project wordt ruimte geboden aan de omgeving om hun wensen en belangen aan te geven en daarmee plannen te verrijken.

Naast de spelregels die het recreatieschap gaat hanteren, is de **gemeente** verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening met oog voor woon- en leefklimaat. Nieuwe projecten die niet in het bestemmingsplan passen, dienen eerst een planologisch-juridische procedure te doorlopen. Eenieder heeft dan de gelegenheid bezwaar en beroep in te dienen.

- **Mooie Nel toegevoegd**

De Mooie Nel is toegevoegd aan ontvangstgebied Veerplas voor recreatie ontwikkeling. Ook wordt deze genoemd als gebied waarlangs natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Dat geldt ook andere wateren die vanuit de Kaderrichtlijn Water opgaan voor een betere water- en oeverkwaliteit.

- **Uitvoerings(organisatie-) visie**

Het concept Omgevingstafel riep vragen op over 'achterkamertjespolitiek'. Paragraaf 1.4 'van visie naar uitvoering', is volledig vervangen. Kern is dat de visie Spaarnwoude Park op hoofdlijnen richting geeft aan toekomstige ontwikkelingen. Het recreatieschap maakt separaat een uitvoeringsprogramma, waarin staat hoe het recreatieschap de komende jaren toewerkt naar de realisatie van Spaarnwoude Park 2040 als 'rijk van natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden. Daarmee wordt een beeld neergezet wat we de komende jaren gaan doen en bereiken, en wie onze partners en stakeholders zijn die we daar bij betrekken. Het uitvoeringsprogramma is een levend document wat tussentijds herijkt kan worden. Het uitvoeringsprogramma kent regie van een programmamanager, die toeziet op kansen, verbindingen en monitoring. Verder werken er projectleiders per project aan in eerste instantie de planvoorbereiding en in tweede instantie de uitvoering van het project. Het trekkerschap zal niet in alle gevallen bij het recreatieschap hoeven te liggen.

- **Bootverbinding**

Voor de langere termijn is het denkbaar dat het Noordzeekanaal als verbinding beter benut wordt. Een snelle 'waterbus' voor forenzen en toeristen tussen Amsterdam en IJmuiden met een stop bij in ieder geval Spaarnwoude, en wellicht nog andere aantrekkelijke plekken langs het Noordzeekanaal. Deze ambitie is toegevoegd aan kaart 3 van de verbindingen en in de tekst.

- **Bijzonder provinciaal landschap toegevoegd**

De ontwerp omgevingsverordening NH 2020 van de provincie Noord-Holland ligt momenteel voor zienswijzen voor. Daar is het begrip Bijzonder Provinciaal Landschap geïntroduceerd. Dat zijn gebieden die aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Deze zijn opgenomen in kaart 6 en 7.

Ad 4. Proceskosten visie

De totale kosten van de visie overschrijden het begrote budget van € 300.000 (besluit 2018/011) met € 28.000. In totaal is in 2018 een bedrag van € 153.000 op de visie geschreven en in 2019 in totaal € 175.000.

De ontstane overschrijding heeft vooral te maken met de complexiteit van het visietraject qua aanpak en stakeholdermanagement. Daarnaast was Spaarnwoude van alle recreatieschappen de eerste die het ambitie- en visietraject doorlopen heeft, en pionieren is 'learning by doing'. Dit kost tijd.
Overige redenen voor overschrijding betreffen het wel organiseren, maar geen doorgang vinden van de sessie raden/Staten in september 2019, wisseling van aansturing vanuit de uitvoeringsorganisatie en het inkopen van niet-begroot plan economisch advies.

Door ingrijpen van RNH (door vanaf oktober 2019 de externe projectleider te vervangen door eigen personeel), is voorkomen dat de overschrijding nog hoger was.

Vanaf januari 2020 is het incidentele project formeel geëindigd. Maar het visietraject is dan nog niet afgerond. Kosten die in de periode januari 2020 tot aan vaststelling van de visie gemaakt worden, zoals het opstellen van de Nota van Beantwoording, herschrijven van de visie, aanpassen van kaartjes en geven van presentaties in raden/Staten, worden via de reguliere begroting weggezet onder taakveld 3.1 economische ontwikkeling. Dit gebeurt dus middels inzet van eigen personeel van RNH, waardoor deze kosten binnen de begroting vallen.

Risico's besluit
Aan deze besluitpunten zijn geen directe risico's verbonden, anders dan dat het bestuur met de voorliggende visie op hoofdlijnen toewerkt naar een uitvoeringsgerichte visie met het daarbij behorende commitment en verwachtingspatroon.

Bijdrage aan schapsdoelen
✓ Duurzaam beheer bestaand gebied
✓ Beter benutten structuur gebied; met aandacht voor landschap, natuur- en cultuurwaarden
✓ Behouden aantrekkelijk recreatiegebied door ontwikkeling
✓ Behoud maatschappelijke functie en vergroten maatschappelijk draagvlak

Financiële Onderbouwing
Financiële consequenties: Nee
Investeringsvoorstel: Nee

Communicatie
Binnen het schap: ✓ Opnemen in de bestuursmededeling ✓ Internet Buiten het schap: Nader te bepalen

Participatie
Deelnemers schap (gemeentelijke of provinciale afdelingen / bestuurlijke afstemming): Voor afhandeling van dit voorstel is samengewerkt met AC-leden. Stakeholders binnen gebied: Voor afhandeling van dit voorstel is niet specifiek samengewerkt met de werkgroep stakeholders die tijdens het traject is geformeerd uit een grotere groep stakeholders. Bewoners, ondernemers en (vrijwilligers)organisaties maken deel uit van de werkgroep. Zij zijn wel in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen, net als alle deelnemers aan de werkconferentie van 6 februari 2019. Stakeholders buiten gebied: N.v.t.

Planning
Zie bijlage 2:

Bijlagen
1. Visie Spaarnwoude Park 2040 1a. Samenvatting bestaande plannen en denkrichtingen, bijlage bij visie 2. Nota van Beantwoording zienswijzen 2a. Zienswijzen, gebundeld, bijlage bij Nota van Beantwoording 3. Mail van Paraplugroep Spaarnwoude – informele reactie 19-03-2020

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie	
Gebiedsteam	2 maart 2020
MT	3 maart 2020

Besluit DB 16 april 2020
Het DB besluit de Vaststelling visie Spaarnwoude Park 2040 te agenderen voor het AB en adviseert daarbij in de Nota van Beantwoording de zienswijzen van de provincie helemaal over te nemen en in lijn te brengen met de uitkomst uit het AB BOT-overleg van 1 april 2020.

Behandelaars
Elise Bos Eyssen, programmamanager, afdeling bestuursadvisering Bart van Dijk, programmanager uitvoeringsprogramma, afdeling bestuursadvisering

Akkoord
Directeur RNH Jos Gilliam